

Onderwijssysteem

Oostenrijk

beschreven en vergeleken met
het Nederlandse systeem

Dit document geeft informatie over het onderwijssysteem van Oostenrijk. We leggen uit wat het Nederlandse equivalent is van de meest voorkomende diploma's uit Oostenrijk met als doel: toelating tot het Nederlands hoger onderwijs.

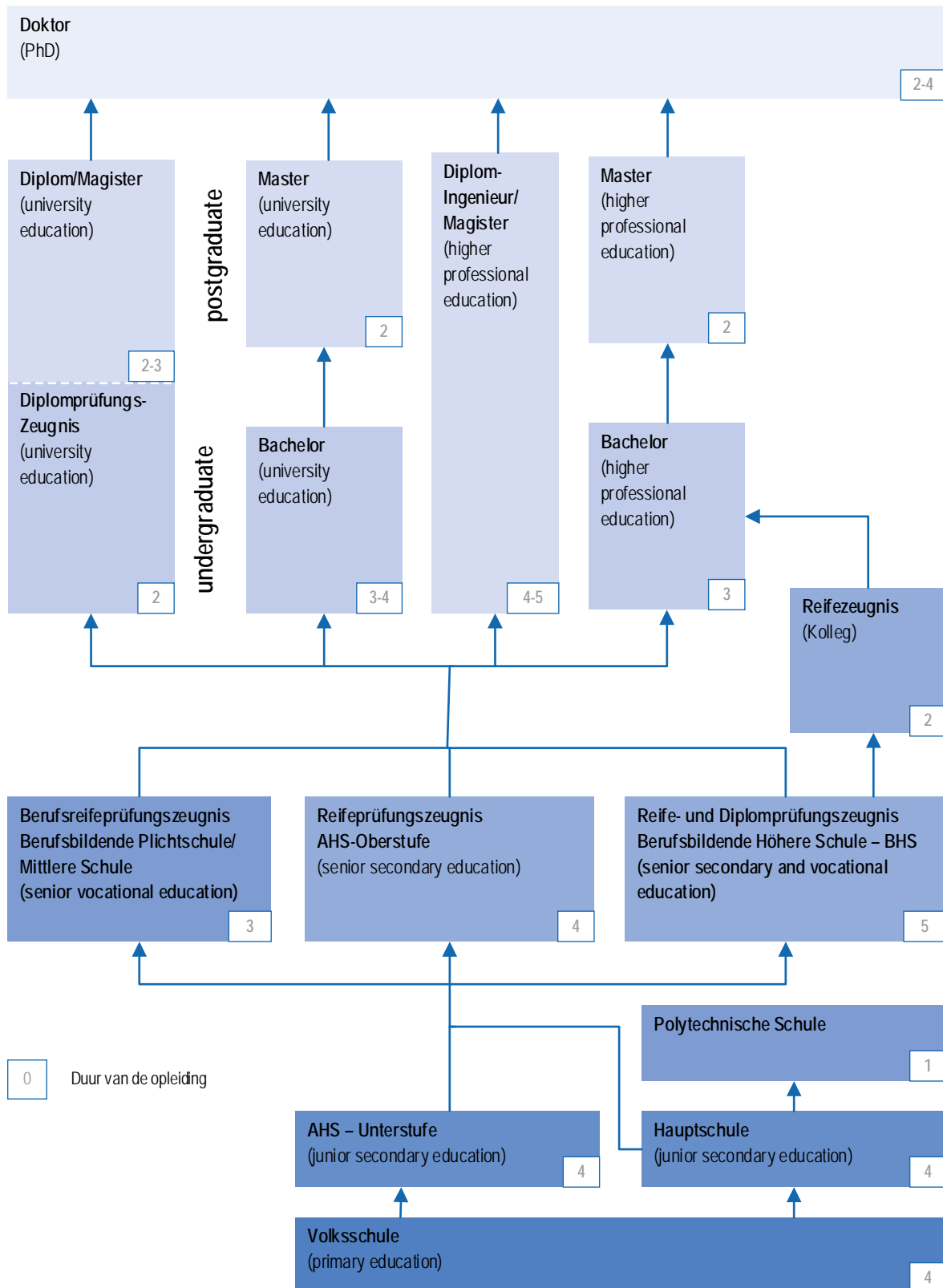
Disclaimer

We doen ons best om de informatie zo up-to-date mogelijk te houden. We aanvaarden echter geen aansprakelijkheid voor schade die is ontstaan als gevolg van fouten of onvolledige informatie in deze documenten.

Op deze publicatie, met uitzondering van het beeldmateriaal, is de Creative Commons Naamsvermelding NietCommercieel 3.0 Unported-licentie van toepassing. Ga naar www.nuffic.nl/cc/ voor meer informatie over het hergebruik van deze publicatie.

■ Onderwijssysteem Oostenrijk

■ Waarderingstabel

In dit overzicht staan links de buitenlandse diploma's die het meest voorkomen bij toelatingsverzoeken tot het hoger onderwijs. De andere kolommen tonen de Nederlandse waardering met de vergelijkbare niveaus in het Nederlandse en Europese kwalificatieraamwerk.

Buitenlands diploma	Nederlandse waardering en NLQF-niveau	EQF-niveau	
<i>Berufsmatura</i>	mbo-diploma (kwalificatieniveau 2 of 3)	2/3	2/3
<i>Reife- und Diplomprüfungszeugnis</i>	vwo-diploma voor het algemeen vormende deel	4+	4
<i>Reifezeugnis/Reifeprüfungszeugnis</i>	vwo-diploma	4+	4
<i>Diplomprüfungszeugnis</i>	2 jaar wo	6	6
<i>Bachelor (Universität)</i>	bachelorgraad in het wo	6	6
<i>Bachelor (FH)</i>	bachelorgraad in het hbo	6	6
<i>Diplom-Ingenieur (FH)/Magister (FH)</i>	Bachelor- of mastergraad in het hbo	6/7	6/7
<i>Magister/Diplom (Universität)</i>	mastergraad in het wo	7	7
<i>Master (Universität)</i>	mastergraad in het wo	7	7
<i>Master (FH)</i>	mastergraad in het hbo	7	7

NB

- Dit is een globaal advies waaraan je geen rechten kunt ontleen.
- NLQF = Nederlands kwalificatieraamwerk, EQF = Europees kwalificatieraamwerk.
- Het EQF/[NLQF-niveau](#) zegt niet zozeer iets over de studie-inspanning of -inhoud, maar over wat iemand kan en weet als een bepaald leerproces is afgerond.
- Informatie over de Nederlandse waarderingen staat op onze website: [onderwijssysteem Nederland](#).
- [SBB, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven](#), waardeert buitenlandse diploma's en opleidingen op vmbo- en mbo-niveau. De waardering kan afwijken wanneer SBB het diploma waardeert voor toelating tot het mbo of de arbeidsmarkt.

■ **Introductie**

Oostenrijk (*Republik Österreich*) is een federale republiek met 9 federale staten (*Bundesländer*), ook wel provincies genoemd.

Het Oostenrijkse onderwijs valt onder de jurisdictie van zowel het federale *Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung* (*Federal Ministry of Education, Science and Research*), als van de onderwijsministeries van de *Bundesländer*. Voor opleidingen op het gebied van de landbouw en natuurlijke omgeving is het *Bundesministerium für Nachhaltigkeit und Tourismus* (*Federal Ministry for Sustainability and Tourism*) verantwoordelijk.

Het Oostenrijkse hoger onderwijs heeft een binair stelsel: er is onderscheid tussen wetenschappelijk onderwijs en hoger beroepsonderwijs.

De voertaal in het onderwijs is in principe Duits, hoewel er ook tweetalig basis- en algemeen vormend voortgezet onderwijs wordt gegeven aan de Sloveense, Hongaarse en Kroatische minderheden. Er bestaan ook instellingen voor particulier hoger onderwijs, waarvan er sinds 2000 inmiddels 12 erkend zijn. Hier worden ook Engelstalige opleidingen aangeboden.

De leerplicht is van 6 tot 15 jaar en kan ook vervuld worden aan particuliere scholen, mits deze over het *Öffentlichkeitsrecht* beschikken.

Het academisch jaar loopt van oktober tot en met juni en is verdeeld in 2 semesters.

■ **Basis- en voortgezet onderwijs**

Basisonderwijs

Het basisonderwijs wordt in Oostenrijk gegeven aan de *Volksschule* (leeftijdsgroep van 6 tot 10 jaar).

Voortgezet onderwijs

Het secundaire onderwijs bestaat uit een onder- en een bovenbouw, de *Unterstufe* (klassen 5-8, leeftijdsgroep 10- tot 14-jarigen) en de *Oberstufe* (klassen 9-12 of 9-13, leeftijdsgroep 14- tot 18-jarigen of 14- tot 19-jarigen). Tot de *Unterstufe* behoren de *Unterstufe* van de *Allgemeinbildende Höhere Schule* (AHS) en de gehele *Hauptschule*. Na het achtste jaar van de *Hauptschule* kan ook de 1-jarige *Polytechnische Schule* worden gevolgd om de 9-jarige leerplicht te voltooien.

De *Oberstufe* omvat de volgende schooltypen: algemeen vormend voortgezet onderwijs en beroepsgericht voortgezet onderwijs.

Algemeen vormend voortgezet onderwijs

Er bestaan 2 vormen van de *Allgemeinbildende Höhere Schule* (AHS), 1 met zowel de *Unterstufe* als *Oberstufe* en 1 met alleen de *Oberstufe* (het *Oberstufenrealgymnasium*). De 4-jarige *Oberstufe* kent 3 profielen: het *Gymnasium* (met onder andere Latijn en naar keuze Grieks of een tweede moderne taal), het *Realgymnasium* (met onder andere wiskunde en andere exacte vakken, Latijn is facultatief) en het *Wirtschaftskundliches Realgymnasium* (met onder andere economie, psychologie en filosofie, Latijn is facultatief). Het eindexamen (*Reifeprüfung*) bestaat uit mondelinge en schriftelijke deexamens in minstens 4 vakken (waaronder Duits, wiskunde en een vreemde taal). Het *Reifezeugnis* of *Reifeprüfungszeugnis* biedt toelating tot elke vorm van hoger onderwijs.

Het niveau van het *Reifezeugnis* of *Reifeprüfungszeugnis* is vergelijkbaar met dat van een vwo-diploma.

Beroepsgericht voortgezet onderwijs

De *Berufsbildende Höhere Schule* (BHS) en *Bildungsanstalt für Kindergarten/Sozialpädagogik* verzorgen 5-jarige gecombineerde algemeen vormende en beroepsgerichte opleidingen, waarmee het *Reife- und Diplomprüfungszeugnis* kan worden behaald. Dit getuigschrift biedt zowel toelating tot elke vorm van hoger onderwijs als tot verschillende (gereguleerde) beroepen. In het geval van een aansluitende studierichting aan de *Fachhochschule* kunnen vrijstellingen van ten hoogste 1 jaar worden verleend. Veel voorkomende schooltypen binnen de BHS zijn de *Handelsakademie* en de *Höhere technische und gewerbliche Lehranstalten*.

Het niveau van het *Reife- und Diplomprüfungszeugnis* is vergelijkbaar met dat van een vwo-diploma voor het algemeen vormende deel.

Daarnaast kan men sinds 1997 aan de *Berufsbildende Pflichtschule* (*Berufslehre und Berufsschule*) en *Berufsbildende Mittlere Schule* beroepsonderwijs (al dan niet duaal) volgen, waarmee men in Oostenrijk ook toelating kan verkrijgen tot het hoger onderwijs.

Daartoe dient men na voltooiing van de (minstens 3-jarige) beroepsopleiding de *Berufsreifeprüfung* (in 4 vakken, waaronder Duits, wiskunde en een vreemde taal) af te leggen. Het *Berufsreifeprüfungszeugnis* biedt toelating tot elke vorm van hoger onderwijs.

Het niveau van het *Berufsmatura* is vergelijkbaar met dat van een mbo-diploma op kwalificatieniveau 2 of 3, afhankelijk van de opleidingsduur en richting.

Postsecundair onderwijs

Een categorie apart is het *Kolleg*, waar 2-jarige opleidingen in economische, technologische en toeristische richtingen worden verzorgd. Het *Reifezeugnis* geeft toegang tot het *Kolleg*. Het afsluitend getuigschrift van het *Kolleg* wordt eveneens *Reifezeugnis* genoemd. De opleiding omvat alleen beroepsgerichte vakken. De opleidingen zijn in Nederland doorgaans vergelijkbaar met het kort-hbo.

■ Toelating hoger onderwijs

Het *Reifezeugnis*, *Reife-* of *Diplomprüfungszeugnis* en het *Berufsprüfungszeugnis* bieden toelating tot elke vorm van hoger onderwijs.

De *Reifeprüfung*, *Berufsmatura*, net als een afgeronde beroepsopleiding plus relevante beroepservaring, bieden toelating tot de *Fachhochschulen* (*Universities of Applied Sciences*).

■ Hoger onderwijs

In Oostenrijk verzorgen 3 typen postsecundaire instellingen het hoger onderwijs:

- *Öffentliche Universitäten/Public Universities* (22)
- *Fachhochschulen/Universities of Applied Sciences* (21)
- *Privatuniversitäten/Private Universities* (12)

Sinds 2004 bieden universiteiten en *Fachhochschulen* bachelor- en masteropleidingen aan.

■ Universitair onderwijs

Tot het openbaar universitair onderwijs horen de volgende instellingen: algemene *Universitäten*, *Medizinische Universitäten*, *Technische Universitäten*, *Theologische Hochschulen*, universiteiten voor kunstonderwijs en universiteiten die gespecialiseerd zijn in mijnbouw, economie, bodemcultuur of diergeneeskunde. De particuliere instellingen zijn over het algemeen vrij gespecialiseerd.

Magister/Diplom

De nominale studieduur van deze traditionele opleidingen is gewoonlijk 4 tot 4½ jaar. Technische en natuurwetenschappelijke opleidingen en sommige

opleidingen in het kunstonderwijs duren evenwel 5 jaar en (dier)geneeskunde 6 jaar. De studie bestaat gewoonlijk uit 2 gedeelten (*Studienabschnitte*): 1. *Studienabschnitt* en 2. *Studienabschnitt*, die elk door een *Diplomprüfung* worden afgerond (de eerste meestal na 2 jaar). Na afronding van elke *Diplomprüfung* ontvangen studenten een afsluitend getuigschrift: *Diplomprüfungszeugnis*.

Het niveau van het *Diplomprüfungszeugnis* is vergelijkbaar met dat van 2 jaar wetenschappelijk onderwijs.

De opleidingen worden afgerond met de volgende titels:

- *Diplom*: opleidingen in de technische richtingen worden gewoonlijk met de titel *Diplom-Ingenieur* afgerond, in uitzonderingsgevallen met *Mag. techn.*
- *Doktor*: opleidingen in de algemene geneeskunde en tandheelkunde worden respectievelijk met de titel *Dr. med. univ.* en *Dr. med. dent.* afgerond.
- *Magister*: opleidingen in alle overige richtingen worden afgerond met de titel *Magister* met een algemene aanduiding van de studierichting:
 - *Magister/Magistra der Philosophie* (*Mag. phil.*) voor de taal- en cultuurwetenschappen;
 - *Magister/Magistra der Naturwissenschaften* (*Mag. rer.nat.*) voor de technische opleidingen;
 - *Magister/Magistra der Künste* (*Mag. art.*) voor de muziek en kunstopleidingen.

Een wetenschappelijke scriptie (*Diplomarbeit*) is een verplicht onderdeel van de opleiding. Na het succesvol afleggen van het examen ontvangen de studenten een diploma met daarop vermeld het type opleiding dat is afgerond, de behaalde academische graad en de wetteksten die van toepassing zijn op het diploma.

Het niveau van het universitaire diploma met de academische graad *Magister* of *Diplom* is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het wetenschappelijk onderwijs.

Bachelor

De nominale studieduur van de bacheloropleiding aan de universiteiten is 3 jaar (180 ECTS), in uitzonderlijke gevallen 4 jaar (240 ECTS). De opleiding wordt afgerond met de graad van *Bachelor* (BA/BSc).

Het niveau van de *Bachelor* (BA/BSc) behaald aan een universiteit is vergelijkbaar met dat van een bachelorgraad in het wetenschappelijk onderwijs.

Master

De daaropvolgende masteropleidingen duren 2 jaar (120 ECTS). De masteropleiding wordt afgerond met een *Master's examination* (*Masterprüfung*). Goedkeuring van de masterscriptie is een voorwaarde om deel te mogen nemen aan dit examen. De opleiding wordt afgerond met de graad van *Master* (MA/MSc).

Het niveau van de *Master* (MA/MSc) behaald aan een universiteit is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het wetenschappelijk onderwijs.

PhD

Toegang tot de promotie geven alle afsluitende universitaire examens, behalve die van de bacheloropleidingen.

De *Doktoratsstudium* duurt doorgaans 2-4 jaar. Het schrijven van een dissertatie (*Dissertation*) en het verrichten van zelfstandig onderzoek is voorwaarde om de promotie te kunnen afronden. Voor een kunstopleiding is het maken van een kunstwerk voorwaarde om de *Doktor-graad* te kunnen behalen. De promotie wordt afgerond met verlening van de graad van *Doktor* met een algemene aanduiding van de studierichting, zoals *Doktor/Doktorin der Philosophie* (Dr. phil.), *Doktor/Doktorin der Naturwissenschaften* (Dr. rer. nat.), *Doktor/Doktorin der Rechtswissenschaften* (Dr. iur.) en *Doktor/Doktorin der Sozial- und Wirtschaftswissenschaften* (Dr. rer. soc. oec).

Hoger beroepsgericht onderwijs

Opleidingen in het hoger beroepsonderwijs worden aangeboden door *Fachhochschulen* in de volgende sectoren: economie, toerisme, techniek, gezondheidszorg, sociaalagogiek, media en design. Lerarenopleidingen aangeboden door *Pädagogische Akademien* maken tegenwoordig ook deel uit van het hoger onderwijs in Oostenrijk.

***Diplom-Ingenieur* (FH)/*Magister* (FH)**

Deze opleidingen hebben een studieduur van 4 tot 5 jaar, inclusief een stage-semester (*Berufspraktikum*). In technische richtingen wordt de titel van *Diplom-Ingenieur* (FH) verleend, in alle andere richtingen de graad van *Magister* (FH).

Deze beide getuigschriften bieden ook toelating tot de promotie aan de universiteit. De nominale duur van de promotie wordt dan verlengd met het verschil in duur tussen de opleiding aan de *Fachhochschule* en die aan de universiteit.

Het niveau van de *Diplom-Ingenieur* (FH)/*Magister* (FH) behaald aan een *Fachhochschule* is vergelijkbaar met dat van een bachelor- of mastergraad in het hoger beroepsonderwijs.

Bachelor (FH)

De nominale studieduur van de bacheloropleidingen aan de *Fachhochschule* is 3 jaar (180 ECTS). Na afronding van de opleiding wordt de graad van *Bachelor* (FH) verleend.

Het niveau van de *Bachelor* (FH) behaald aan een *Fachhochschule* is vergelijkbaar met dat van de bachelorgraad in het hoger beroepsonderwijs.

Master (FH)

De daaropvolgende masteropleidingen (die tot nu toe slechts in zeer beperkte mate worden aangeboden) duren 2 jaar (120 ECTS). Na afronding van de opleiding wordt de graad van *Master* (FH) verleend. Dit getuigschrift biedt eveneens toelating tot het promotietraject.

Het niveau van de *Master* (FH) behaald aan een *Fachhochschule* is vergelijkbaar met dat van een mastergraad in het hoger beroepsonderwijs.

Beoordelingssystemen

In cijfers	Omschrijving	Betekenis
1	<i>Sehr gut</i>	Uitstekend
2	<i>Gut</i>	Goed
3	<i>Befriedigend</i>	Ruim voldoende
4	<i>Genügend</i>	Voldoende
5	<i>Nicht genügend</i>	Onvoldoende

In 1999 werd *European Credit Transfer and Accumulation System* (ECTS) geïmplementeerd in alle bachelor- en masteropleidingen en vanaf oktober 2002 ook in de traditionele *Diplom/Magister*-opleidingen. Meer informatie over ECTS is beschikbaar in de (Engelstalige) [gebruikershandleiding](#) van de Europese Commissie.

Meer informatie over de waarde van buitenlandse cijfers staat op onze [website](#).

■ Bolognaproces

Vanaf 1999 is het universiteiten wettelijk toegestaan om bachelor- en masteropleidingen aan te bieden. Sinds 2002 mogen Oostenrijkse instellingen *joint degrees* in samenwerking met buitenlandse instellingen verlenen. Vanaf het academisch jaar 2008-2009 zijn 82% van alle universitaire opleidingen en 95% van alle opleidingen aan de *Fachhochschulen* ingericht volgens de bachelor-masterstructuur. Ook vrijwel alle privé-instellingen zijn inmiddels overgeschakeld op dit systeem.

Informatie over de huidige stand van zaken staat op de officiële [website](#) van de Europese Hogeronderwijsruimte (EHEA).

■ Kwalificatieraamwerken

De ontwikkeling van een volledig nationaal kwalificatieraamwerk (*Nationaler Qualifikationsrahmen*, NQR), inclusief kwalificaties die geen deel uitmaken van het hoger onderwijs, is nog aan de gang. Het kwalificatieraamwerk zal uit [8 niveaus](#) bestaan. De verantwoordelijkheid voor de centrale administratie en coördinatie van het Oostenrijkse *National Qualifications Framework* (NQF) is ondergebracht bij het coördinatiepunt voor het Oostenrijkse nationale kwalificatieraamwerk, *NQR-Koordinierungsstelle in Österreich* (NKS)/*National Coordination Point for the NQF in Austria* (NCP).

Meer informatie is beschikbaar op de [website](#) van NKS/NCP: *Das Qualifikations Register*.

■ Accreditatie en kwaliteitszorg

De erkenning van onderwijsinstellingen is gebaseerd op de Oostenrijkse *Universities Act 2002*. Een [overzicht](#) van erkende postsecundaire instellingen is beschikbaar op de website van het *Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung*.

In 2000 trad de *Universitäts-Akkreditierungsgesetz* in werking, die het particuliere en door buitenlandse instellingen in Oostenrijk aangeboden universitaire onderwijs reguleert.

Het *Agentur für Qualitätssicherung und Akkreditierung Austria* (AQ Austria) is verantwoordelijk voor de kwaliteitszorg en accreditatie in Oostenrijk (zie [Handige websites](#)).

■ Internationale verdragen

Het equivalentieverdrag tussen Nederland en Oostenrijk van 1985 geldt voor zowel het wetenschappelijk onderwijs als het hoger beroepsonderwijs. Het houdt in dat met het oog op verdere studie of promotie vrijstelling is verleend van Nederlandse examens op grond van Oostenrijkse examens in de overeenkomstige studierichtingen; vrijstelling moet eveneens worden verleend van studieperiodes van gelijke duur.

Oostenrijk heeft de Lissabon Conventie van 1997 zowel ondertekend als geratificeerd. De conventie is sinds 1 april 1999 van kracht.

■ Diplomasupplement

Sinds oktober 2003 is het diplomasupplement op verzoek beschikbaar voor studenten in het Duits en het Engels.

Meer informatie over het *Diploma Supplement* (DS) staat op de [website](#) van de Europese Commissie.

■ Samenstelling dossier

Voor het hoger onderwijs geldt dat de student het einddiploma overlegt met daarop de vermelding van de academische graad die na het afsluitende examen wordt uitgereikt. Tevens is een vakkenoverzicht vereist. Indien de student een traditionele universitaire opleiding heeft voltooid, moeten ook de resultaten (*Diplomprüfungszeugnis*) van de *Studienabschluss* worden overgelegd.

Van het secundaire onderwijs moeten het diploma en het vakkenoverzicht worden overgelegd. Van de documenten uit Oostenrijk is geen vertaling vereist.

■ Overzicht hogeronderwijsinstellingen

De website van het Oostenrijkse *Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung* (*Federal Ministry of Education, Science and Research*) heeft een overzicht van de Oostenrijkse hogeronderwijsinstellingen in het [Duits](#) en in het [Engels](#).

De website biedt ook overzichten (Duits/Engels) per soort instelling:

- [Offentliche Universitäten/Public universities](#)
- [Fachhochschulen/Universities of applied sciences](#)
- [Privatuniversitäten/Private universities](#)

■ Handige websites

- De [website](#) van het Oostenrijkse *Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung* (BMBWF), het *Federal Ministry of Education, Science and Research*, tevens de Oostenrijkse [NARIC](#) met onder meer informatie over het hoger onderwijsstelsel en internationale ontwikkelingen in Oostenrijk. En [informatie](#) over het basis- en secundair onderwijs, en het onderwijs aan *Pedagogische Hochschulen*.
- De [website](#) van het coördinatiepunt voor het Oostenrijkse nationale kwalificatieraamwerk, *NQR-Koordinierungsstelle in Österreich* (NKS)/*National Coordination Point for the NQF in Austria* (NCP).
- De [website](#) van die *Agentur für Qualitätssicherung und Akkreditierung Austria* (AQ Austria). Er is ook een [Engelstalige website](#) van *the Agency for Quality Assurance and Accreditation Austria* (AQ Austria).